

ROMÂN
LA 24 DE ANI PE CHO OYU

WWW.NATIONAL-GEOGRAPHIC.RO • 9,90/99.000 LEI • FEBRUARIE 2007

NATIONAL GEOGRAPHIC

ROMÂNIA

Service
pentru **Inimi**

**Munții Fumurii • Viermii nepământeni din Hawaii
Aurul negru mânjește Nigeria**

ISSN 1583-6541

6421713-000059

00207

la 24 de ani pe Cho Oyu

Alex Găvan e cel mai tânăr alpinist român care a reușit ascensiunea unui optmiar fără butelii de oxigen sau șerpași.

7.500 m este limita aproximativă până la care alpiștii se pot aclimatiza. Peste această înălțime, începe „zona morții”, unde majoritatea alpiștilor folosesc oxigen suplimentar. În Tabăra III, cei mai mulți dorm deja cu mască de oxigen pe față. 95% dintre cei care au reușit ascensiunea vârfului în sezonul acesta s-au folosit de butelii de oxigen și șerpași.

Cele mai înalte 14 vârfuri ale lumii (de peste 8.000 m) sunt concentrate în Asia Centrală, în regiunile izolate ale munților Himalaya și Karakorum. La 30 de kilometri vest de Everest, muntele sacru Cho Oyu, Zeița Turcoaz (8.201 m, al șaselea ca înălțime de pe Pământ), este unul dintre acești optmiari. După un an și jumătate de pregătiri și antrenamente, două luni de expediție (dintre care una dedicată aclimatizării), pe 2 octombrie 2006, la asfințit, Alex Găvan a atins singur vârful Cho Oyu.

2 septembrie – Nyalam, 3.700 m

Eu și colegul meu de expediție, Sergiu Matei, am devenit mai înceți pe măsură ce aerul se rarefiază aici, în Nyalam, la 3.700 m. Abia am început procesul de adaptare. Azi ne odihnim; ieri am făcut prima ascensiune pentru aclimatizare, pe un vârf fără nume de 4.200 m. Urcându-l, am avut o primă priveliște asupra Tibetului, îndeajuns să ne incite la maximum pentru zilele care vor urma. Am plecat din Kathmandu în dimineața zilei de 31 august, călătorind șase zile pentru a ajunge în Tabăra de Bază Chineză, la 5.000 m. Am petrecut prima noapte în Zhangmu, într-un hotel ciudat, care avea recepția la ultimul etaj. Ca și Nyalam, Zhangmu e un oraș construit strategic de China după invazia Tibetului din anii '50, pentru a-și securiza granița sudică. Himalaya, cei mai înalți munți ai planetei, nu formează un lanț neîntrerupt. Sunt fragmentați în unele locuri de văi adânci, care permit traversarea lor dintr-o parte în alta. O astfel de vale e și Sun Kosi, care a fost poarta noastră spre Tibet.

6 septembrie, Tabăra de Bază, 5.000 m

E mare. E foarte mare. E gigantic! Am avut prima perspectivă asupra lui Cho Oyu alaltăieri de dimineață, când ne aflam încă în Tingri, un sat tipic tibetan, aflat la 4.300 m altitudine.

Călătoria de 245 km între Nyalam și Tingri ne-a adus sus, pe platoul tibetan, una dintre cele mai izolate regiuni din lume. La granița dinspre

sud, cei 2.500 km himalayeni găzduiesc patru din cei mai înalți munți din lume, incluzând Everestul și Cho Oyu. La vest, Karakorumul și la nord, Kunlun și Altân Tagh. Cu o altitudine medie de 4.000 m și părți mari ale țării depășind 5.000 m, acest platou cât Europa Occidentală poate fi într-adevăr numit „Acoperișul Lumii”. Nord-vestul Tibetului – un fel de deșert la mare altitudine – este cea mai puțin explorată sălbăticie a planetei, excluzând regiunile polare. Am avut pentru prima dată sentimentul de „pisică pe acoperiș” trecând pe la 5.124 m Pasul La Lung La, lăsând Himalaya în urmă și pășind înainte spre nesfârșitul Tibet. Steaguri budiste fluturau în vânt, ca să purifice aerul și să pacifice zeei. Rugăciunile cu mantra sacră *om mani padme hum* (mantra mult iubitului Buddha al Compașionii) sunt eliberate către cer. Culorile sunt puternic simbolice – roșul, verdele, galbenul, albastrul și albul reprezintă focul, lemnul, pământul, apa și fierul. Tibetanii își practică cu umilință religia pe vârfurile sacre, așa cum și eu, tot cu umilință, o practic în aceleași locuri pe a mea: alpinismul. Poate că ele se vor întâlni într-o bună zi, într-un singur loc, pe un vârf, înăuntrul meu sau, cine știe, undeva unde nici nu-mi pot măcar imagina în timp ce scriu aceste rânduri.

Am pătruns în acest tărâm magic sperând într-o karma pozitivă, dar mănăstirile tibetane distruse pe care le-am întâlnit în cale, victime ale „revoluției culturale” chineze de la mijlocul

anilor '60, mi-au arătat karma ca fiind un concept „delicat”. Copiii și femeile cerșind bani imediat ce te văd sunt foarte diferiți de cei descriși de Heinrich Harrer în *Șapte ani în Tibet*.

Am stat în Tingri două zile, a doua găsin-du-ne, pe colegul meu, Sergiu Matei, și pe mine, în ascensiunea unui vârf de 4.900 m, din împrejurimi, pentru a ne spori aclimatizarea. După furtuna ce a urmat toată după-amiaza, am ieșit din nou afară din camera cu pământ pe jos în care stăteam, de data asta pentru o prelungită sesiune foto, lumina fiind excelentă.

La câteva sute de metri depărtare de drum am întâlnit un ciobănaș tibetan. Am încercat să nu-l intimidiez și să-i fac portretul. Când am privit atent prin obiectivul Nikonului meu, am observat ceva ce-mi scăpase cu câteva momente înainte: copilul purta la piept o insignă cu portretul lui Dalai Lama. Acest amănunt, presupunând că ar fi fost văzut de autoritățile chineze, ar fi fost de ajuns ca să-i trimită părinții în închisoare. Într-o țară unde Dalai Lama este considerat inamic public și interzis, gestul acestui copil simbolizează speranța și credința unei întregi națiuni. Câteva momente mai târziu, același copil ascundea insigna de transfocatorul camerei de filmat a lui Sergiu, fiind poate conștient de lipsa lui de precauție de mai devreme.

Ieri dimineața, când îmi beam ceaiul verde așezat pe o băncuță într-o curte mică interioară, chiar înainte de a pleca spre Tabăra de Bază, am avut o panoramă pe care nu o s-o pot uita curând: norii s-au risipit și, ca într-un vis al copilăriei, am văzut în depărtare Everestul și impresionanta sa față nordică. Niciodată nu am crezut că prima întâlnire cu marele gigant va fi într-un context atât de comun. Apoi, tot drumul până în Tabăra de Bază, având vederea magnifică a Everestului și a lui Cho Oyu, despărțiți doar de 30 km, am rămas tăcut, meditănd la locurile extraordinare prin care mă

Concentrația de oxigen de pe vârf e mai puțin de o treime decât cea de la București. Coborârea până în Tabăra II (unde a fost făcut acest autoportret la 10 seara) a durat 5 ore. Din cauza amețelii provocate de lipsa oxigenului, Alex a fost la un pas de a nu-și mai găsi rucsacul cu echipament.

aflam. Astăzi am făcut ce-a de-a treia ascensiune de aclimatizare, urcând un „deal” de 5.400 m, cu Zeița ca fundal permanent. Am putut să vedem porțiunea superioară a muntelui și să recunoaștem clar ruta dintre Tabăra II și vârf. A fost un antrenament excelent, în special

În Tabăra I, la 6.400 m, ajungi după 4-10 ore de ascensiune, în funcție de nivelul de aclimatizare. Dintre taberele superioare, aici se petrece cel mai mult timp. „Aici am simțit pentru prima dată că, dacă strategia după care voi aborda muntele va fi corectă, voi reuși” – spune Alex Găvan.

pentru moralul nostru. Pentru moment, amândoi ne simțim bine aclimatizați pentru altitudinea curentă. În ultimele patru zile, am reușit să determin o constanță în ceea ce privește vremea, chiar dacă musonul nu s-a terminat încă: cerul e perfect senin până pe la 2,30 p.m., când o cortină de nori începe să acopere zona vârfului. Dacă această observație se va dovedi corectă și în următoarele săptămâni, ar trebui să începem asaltul final asupra vârfului cam pe la trei dimineața, pornind din Tabăra III, cu ora de întoarcere în jur de 1,30 p.m., pentru a avea timp îndeajuns să coborâm pe lumină.

13 septembrie – Tabăra de Bază Avansată, 5.700 m

Iacii sunt niște animale foarte nărușe. Nărușe sunt și tibetani care îi mână. Uneori, să ajungi cu tot echipamentul într-o singură deplasare la baza muntelui constituie o provocare în sine. Era încă foarte de dimineață când, pe 8 septembrie, crescătorii de iaci angajați să ne care echipamentul în Tabăra de Bază Avansată au intrat în grevă. Nu voiau să care poverile mai departe, pe motiv că nu erau aceleași cărate cu doar o zi în urmă, și cereau bani în plus pentru a continua drumul. Bineînțeles, de echipament care să apară în mod miraculos, catapultat peste noapte în mijlocul pustietății, nu putea fi vorba decât în capetele pline de marijuana ale unora dintre ei. Noi campând exact lângă cortul unor tibetani care au fumat toată noaptea, nu am reușit să închid un ochi.

Musonul nu s-a încheiat încă și a nins mereu în cele trei zile de când am ajuns în Tabăra de Bază Avansată. Corturile noastre sunt niște puncte minuscule, pierdute în imensitatea Ghețarului Gyabrag. Chiar în fața noastră, Cho Oyu se înalță în regiunea principală a Himalayei, la est de Trecătoarea Nangpa La (5.716 m) și la 30 km vest de Everest, în linie dreaptă. În sec. al XVI-lea, întregul trib al șerpașilor a migrat din estul Tibetului, peste Trecătoarea Nangpa La, în văile din partea sudică a munților. De atunci, în fiecare an, numeroase caravane traversează acest pas de altitudine, uneori chiar în timpul iernii. Cho Oyu e alcătuit în special din sisturi cristaline, cu numeroase, uneori consistente intruziuni de pegmatite. Platoul somital, mai exact vârful propriu-zis, este alcătuit din calcare. Privindu-l astăzi, am înțeles, în sfârșit, de unde îi vine numele: în

lumina dimineții, irizațiile gheții sus pe munte capătă culoarea turcoaz, oferind privitorului o priveliște suprarrealistă. Vârful a fost urcat pentru prima oară, pe 19 octombrie 1954, de o echipă austriacă, condusă de Herbert Tichy. A fost o realizare extraordinară la vremea aceea, din moment ce nu au adoptat stilul militar de ascensiune al epocii, ci au abordat muntele cu o echipă foarte mică și puțin echipament. Pentru ascensiune, vom urma cu aproximație același traseu, pe linia ce se numește astăzi Ruta Crestei Nord-Vestice. În săptămânile următoare, vom stabili pe munte trei tabere intermediare, la aproximativ 6.400, 7.200 și 7.500 m, depinzând și de starea zăpezii. Între timp, în următoarele trei săptămâni, o să încheiem procesul de aclimatizare și o să stabilim ruta definitivă pentru asaltul final al vârfului.

Corpul uman funcționează la randamentul maxim la nivelul mării, când presiunea aerului e de o atmosferă. Acest lucru se datorează faptului că hemoglobina se saturează cu oxigen (aproape 100%) la acea presiune a aerului. Oxigenul e vital pentru metabolism. Când oamenii urcă la altitudine, presiunea atmosferică scade și, odată cu ea, și cantitatea de oxigen disponibilă. La 5.000 m, altitudinea Taberei de Bază a lui Cho Oyu, cantitatea de oxigen disponibilă e doar jumătate din cea de la nivelul mării. La 8.201 m, înălțimea vârfului Cho Oyu și altitudinea de croazieră a jeturilor, mai există doar aproape o treime din această cantitate. Aclimatizarea e un proces care presupune adaptarea organismului, astfel încât să facă față nivelului scăzut de oxigen de la altitudini ridicate, pentru a evita „boala de altitudine“.

Aclimatizarea nu poate avea loc imediat, fiind un proces care durează de la câteva zile până la săptămâni întregi. La altitudini de peste 7.500 m, în așa-zisa „zonă a morții“, folosirea de oxigen suplimentar devine obligatorie pentru aproape 99% dintre alpiniști. Șederi prelungite duc la deteriorarea funcțiilor organismului, pierderea cunoștinței și moarte. Odată ajunși la peste 3.000 m, majoritatea alpiniștilor urmează regula de aur – „urcă sus, dormi jos“. Pentru altitudini ridicate, un program de aclimatizare tipic ar presupune să stai câteva zile pentru odihnă în Tabăra de Bază, să urci încet la prima tabără superioară, apoi să te întorci să petreci noaptea în Tabăra de Bază. O a doua ascensiune la tabăra respectivă va presupune și

înnoptarea acolo. Acest proces va fi repetat de câteva ori, de fiecare dată depășind timpul petrecut la altitudini superioare, pentru a da organismului ocazia să se obișnuiască cu cantitatea de oxigen disponibilă acolo, un proces ce include producerea de globule roșii adiționale. Odată ce corpul e aclimatizat pentru o anumită altitudine, procesul e repetat cu tabere plasate progresiv la înălțimi superioare.

Alaltăieri am montat Tabăra I la 6.400 m și am coborât în Tabăra de Bază Avansată, pentru a ne continua aclimatizarea. A fost o lungă zi de lucru himalayană. Și Sergiu, și eu suntem foarte oboșiți, dar în același timp foarte motivați de rezultat. Ruta, foarte sinuoasă și lungă, urmează inițial o apropiere pe un ghețar imens, iar partea finală e o pantă „ucigătoare“, în special dacă te afli încă în procesul de aclimatizare. Măine vom urca din nou în Tabăra I, pentru a petrece prima noapte acolo și pentru a căra o parte din echipamentul necesar amplasării Taberei II.

25 septembrie – Tabăra de Bază Avansată

Ninge deja de 5 zile aici, în inima de piatră a Himalayei. Fără oprire. Fără semne de îmbunătățire. Prognozele meteo din Kathmandu, Beijing și Europa sunt contradictorii. Nu

Traseul expediției urmează cu aproximație Ruta Crestei Nord-Vestice, deschisă de primii alpiniști care au atins vârful în anul 1954 – o echipă austriacă, condusă de Herbert Tichy. Cele mai dificile puncte ale parcursului le reprezintă o cădere de gheață aflată la 6.800 de metri și o bandă de roci calcaroase la 7.800-7.900 de metri.

putem vedea muntele, nu putem vedea nici măcar la câteva zeci de metri distanță. Toate echipele sunt blocate în Tabăra de Bază Avansată și așteaptă vremea bună. Doar noaptea trecută a adăugat încă 35 cm la stratul de zăpadă deja existent. Cortul meu este acum un mare dom de zăpadă ce cu greu poate fi deslușit de întinderea albă. Zăpada este udă și grea. Două corturi vecine nu au putut susține peste noapte greutatea zăpezii și s-au prăbușit peste cei dinăuntru. A trebuit să mă trezesc de mai multe ori doar pentru a da zăpada de pe acoperișul micii mele căsuțe, păstrând ventile neînfundate pentru a nu mă sufoca. Nu prea multe lucruri se petrec în tot acest timp. Alpiniștii socializează în cortul bucătăriei, unii dintre ei jucând cărți, o activitate care nu mă inspiră prea tare. Dincolo de asta, discuții interminabile despre femeile din alpinism, femeile vs. alpinism... și, credeți-mă pe cuvânt, asta este un subiect foarte sensibil pentru toți

Tot ce poți să speri e că fiecare ascensiune te ajută să „cuceresti“ un vârf în interiorul tău.

Alpinistul Alex Găvan a atins vârful Cho Oyu pe 2 octombrie 2006, la asfințit, fără a folosi oxigen suplimentar sau șerpași. După 15 ore în „zona morții“, a admirat în sfârșit umbra Zeiței Turcoaz tronând în cer peste toți ceilalți munți. A rămas pe vârf numai vreo 10 minute, pentru că „nu este un loc tocmai bun pentru a zăbovi“ – spune el.

Sunt după 15 ore în „zona morții“, creierul meu urlând după oxigen suplimentar.

cei aflați aici. Pe 20 septembrie, când urcam pentru a stabili Tabăra II, chiar sub cascada de gheață de la 6.800 m, Sergiu s-a simțit rău și a decis să se întoarcă în Tabăra I. Mai târziu s-a dovedit a fi un edem pulmonar. A făcut apoi un efort supraomenesc pentru a cobori dintr-odată aproape 1.000 m diferență de nivel. Se poate muri atât de ușor la aceste altitudini...

Slavă Domnului că totul e bine acum, dar prețul plătit este că pentru Sergiu expediția s-a terminat. Singurul lucru responsabil în astfel de cazuri extreme este să întrerupi orice ascensiune ulterioară.

Între timp, am reușit să stabilesc de unul singur Tabăra II, la 7.200 m, și să dorm o noapte acolo pentru aclimatizare. Ruta până în Tabăra II e foarte lungă și sinuoasă, cu câteva porțiuni scurte, dar susținute, de cățărare pe gheață. Aceste pasaje sunt echipate cu corzi fixe, dar la acea altitudine sunt destul de solicitante. În Tabăra II, forța peisajului te copleșește. Gerul de peste noapte te alienează și te face să-ți concentrezi gândul la vara incendiară care e acum în București, când nu mai știi unde să te ascunzi de caniculă, doar-doar îi vei simți de la distanță dogoarea... Dar trebuie să rezist, mi-am dorit și imaginat atât de mult momentul în care mă voi afla într-o tabără superioară a muntelui, încât nu am voie să mă plâng. M-am bucurat mult să văd că nu am durerile de cap la care mă așteptam pentru acea altitudine. Când încă eram aici, nicio echipă nu-și stabilise Tabăra III. O avalanșă s-a oprit la câteva zeci de metri distanță de corturile din tabără.

Pe măsură ce zilele se scurg, trebuie să ne menținem moralul ridicat aici, în Tabăra de Bază Avansată. Șerpașii altor echipe spun că nu au mai văzut atât de multă zăpadă sus pe munte de vreo zece ani și că e un caz tipic pentru vremea himalayană ca, aproximativ la fiecare zece ani, sezonul de toamnă să aducă o vreme teribilă. Ei spun că în astfel de momente se întâmplă o trecere bruscă de la sezonul musonului la iarnă, fără a mai exista acea mică fereastră de vreme bună, ce permite de obicei alpinistilor să abordeze muntele. Sper din tot sufletul că șerpașii se înșală.

Dintr-un anumit punct de vedere, alpinismul himalayan e un joc al nervilor tari și al răbdării. „Este un joc al așteptării“ – spune

Nick Nielsen, primul alpinist groenlandez care a reușit să urce pe Everest, ținându-ne companie în serile interminabile în care se consumau cantități apreciabile de ceai și ciocolată caldă. În acele momente, când tot ceea ce poți să faci e să aștepti la nesfârșit vremea bună să vină și zăpada proaspătă să se stabilizeze într-un strat sigur, fără pericol de avalanșe, fie o iei razna, fie devii o persoană mult mai senină și mai liniștită.

După tot programul de aclimatizare urmat ca la carte, sunt acum pregătit fizic pentru ascensiunea finală a vârfului. Din moment ce Sergiu nu mai poate continua, trebuie să-mi schimb strategia ascensiunii finale. Oricum, până atunci, tot ce mi-ar trebui mie e să mi se dea o șansă, o singură șansă să pot ataca vârful. Ca de altfel tuturor alpinistilor aflați aici...

Dacă e să accept înfrângerea și să mă întorc, prefer să fac asta undeva sus pe munte, forțat de propriile mele slăbiciuni, decât să fiu pentru totdeauna blocat de vremea rea în tabără. De aceea, tot ce cer Zeiței Turcoaz e o mică fereastră de vreme bună. Oricum, eu sunt oarecum optimist pentru zilele ce vor veni.

27 septembrie – Tabăra de Bază Avansată

Furtuna s-a oprit în seara zilei de 25 septembrie, dar am mai rămas tot în Tabăra de Bază Avansată, pentru că zăpada nu se stabilizase încă sus pe munte și pantele lui Cho Oyu erau amenințate de pericolul producerii avalanșelor. Mă îngrijorează în special secțiunea de deasupra căderii de gheață și panta imensă imediat de deasupra Taberei II. Vreau să încep asaltul final de mâine dimineață. Conform prognozei meteo, zile optime pentru a atinge vârful vor fi 1 și 2 octombrie, cu toate că pe 2 se anunță și posibile vânturi puternice de altitudine. Dar, bineînțeles, prognoza poate fi greșită, nu mă pot baza pe ea decât orientativ.

Dacă toate vor merge așa cum le planific, presupunând că și Zeița Turcoaz o să-mi permită asta, mă voi afla undeva pe vârful în dimineața zilei de 2 octombrie. Încă nu m-am decis dacă să fac asaltul final din Tabăra II sau să stabilesc încă o tabără, III, echipată ușor, la aproximativ 7.500 m altitudine. O să iau o decizie când voi ajunge în Tabăra II, asta

depinzând de condițiile de pe munte și de modul în care mă voi simți. Ideea e să petrec cât mai puțin timp posibil în „zona morții“, la peste 7.500 m. De aceea, ideal ar fi să pornesc direct din Tabăra II, pe 1 octombrie la 9 seara, să fac o ascensiune continuă de vreo 14 ore, pentru a atinge vârful în dimineața zilei următoare, și să am timp îndeajuns să mă întorc pe lumină în Tabăra II. Dar nu știu dacă voi avea destulă forță fizică să fac lucrul ăsta, așa că opțiunea unei tabere III rămâne deschisă.

Îmi doresc enorm să ajung pe vârful și voi face tot ce pot ca să-mi ating visul. Dar va trebui să joc singur. La altitudine, în munții mari, cred că succesul înseamnă în primul rând să te întorci viu. Vârful este doar un bonus. Dacă nu înțelegi lucrul ăsta din timp, riști să nu ai o viață prea lungă ca alpinist.

4 octombrie – Tabăra de Bază Avansată

Pe 1 octombrie mă aflam sus, în Tabăra II, pregătit pentru ascensiunea finală. Am ales să urc direct din Tabăra II, pentru a sta cât mai puțin în aerul rarefiat. Intenția mea era să fac o ascensiune rapidă și să cobor cât mai repede. Mi-am părăsit cortul pe la 1,30 în dimineața zilei de 2 octombrie. A trebuit să-mi masez picioarele înghețate o jumătate de oră încontinuu. Pe drum, în primele câteva ore, deși purtam două perechi de mănuși, dintre care una de puf, deschideam și închideam palmele. Era un ger strașnic. Deasupra mea, am putut desluși lămpile frontale ale alpinistilor care plecau și ei spre vârful, din Tabăra III. În momentul ăla, constelația Orion se afla exact deasupra vârfului și alpinistii, ca niște licurici, păreau că fac parte din constelație. Pe măsură ce am câștigat altitudine, în apropierea Taberei III, am putut să văd, odată cu primele gene de lumină, curbura pământului peste Himalaya. Mai sus, o bandă de roci calcaroase străbate munții pe la aproximativ 7.800-7.900 m. Este ultimul obstacol tehnic al traseului. Aproape vertical: stâncă, cu gheață și zăpadă înghețată. Trebuie să fii cu mare băgare de seamă unde îți înfigi colțarii și îți agăți pioletul. Noroc cu corzile astea fixe, care sunt un sprijin în plus. Pe niște munți mai puțin înalți nu ar fi probleme, dar aici aerul rarefiat mă face să

resimt solicitarea. Mi-au trebuit câteva ore să depășesc acest obstacol. Ajung pe un umăr al muntelui care mă va conduce pe platoul somital. Simt că merg prea încet. Nu câștig altitudine îndeajuns de repede. Trebuie să fac ceva. Trebuie să devin mai ușor. Vârful nu pare foarte departe și nici secțiuni tehnice de depășit nu mai am. Îmi securizez cu pioletul în zăpadă rucsăcelul și îndes în el mâncarea, apa, hamul, blocatorul, optul de rapel, zelbul și lanterna frontală. Iau cu mine doar bețele telescopice și aparatul foto HP, pentru pozele de vârful (Nikonul meu, chiar având doar obiectivul de 50 mm pe el, ar fi fost mult prea greu, m-ar fi tras înapoi, așa că l-am lăsat în Tabăra II).

Din momentul în care crezi că atingi vârful, mai ai de fapt încă 3 ore până pe vârful adevărat (ceea ce afli pe urmă, bineînțeles). În caz de vreme rea, e imposibil să ghicești care e punctul cel mai înalt.

Aerul rarefiat, oboseala extremă și deshidratarea după aproape 13 ore de ascensiune continuă mă fac să mă așez din ce în ce mai des pe zăpada înghețată pentru scurte pauze de odihnă. Adorm de două ori, de fiecare dată probabil câte 2-3 minute. De două ori mai aproape de cer ca oricând. Îmi trec prin minte fulgerător imagini ca dintr-o viață anterioară, o viață care e atât de departe de mine acum; și atât de ciudată pare acum acea viață; era oare a mea?! „Trezește-te, Alex!“ – ceva adânc în lăuntrul meu îmi dă puterea să mă ridic și să continui. Nu știu ce era, de unde a venit puterea aia, dar mă bucur că a venit. Dacă aș fi dormit mai mult de 30 de minute, aș fi înghețat în somn. Să adormi în zona somitală face parte din riscul unei astfel de aventuri. Cred că lucrul cel mai important e să accepți că el există. Negarea lui e inconștientă pură și invită la dezastru. Trebuie să accepți că nu ai fost creat să poți trăi pentru perioade mari la altitudine și în aerul rarefiat de pe optmiari.

Deodată, brusc, am văzut „ceva“ ce ieșea din zăpadă și am știut că într-o sută de metri o să fiu pe vârful. Dar au fost cei mai lungi o sută de metri din viața mea. Și poate cei mai fericiți.

Stau aici, aproape nemișcat, aproape de destinația finală, și văd foarte clar acum că viața nu este despre procese sau rutine simplificate. Aici este vorba despre un prim pas pe zăpada

„Trezește-te, Alex!“ – ceva înlăuntrul meu îmi dă puterea să mă ridic și să continui.

Steagurile de rugăciune și mantrile scrise pe ele variază în funcție de zeitatea căreia îi sunt adresate. Cele către zeița Tara (în imagine, figura de pe steagul alb, în stânga) protejează călătorii de pericolele drumului. Aici, lângă Nyalam, pe vârful de 4.200 m al unui munte fără nume, în prima ascensiune de aclimatizare a expediției românești.

înghețată, apoi un al doilea, și apoi încă unul... și așa devii parte a unui univers greu de explicat. Sunt nimic mai mult decât o scânteie, a cărei intensitate stă în lucrurile pe care le iubesc cel mai mult, în puterea ideilor care mă acaparează. Am parcurs toate etapele astea, în care momentele de frică sau disperare stau lângă cele de fericire, doar ca să fiu în stare să văd cine sunt.

Ca într-un vis, îmi apar Everestul, Lhotse,

Nuptse și Pumori pe cealaltă parte. Știi că ai ajuns cu adevărat pe vârf doar în momentul în care vezi Everestul. Cho Oyu are un platou somital imens și orice alt punct al lui nu este considerat vârful adevărat. Am reușit. Nu am unde să urc mai sus. Cel puțin, nu acum.

Este seară, aproape 5,30. Sunt după 15 ore de ascensiune continuă în „zona morții“, fără să folosesc oxigen suplimentar, creierul meu urlând după el. Singur, pe vârf. Pe vârf! Brusc,

îmi dau seama că sunt pe pământ și în cer în același timp: umbra perfect piramidală a lui Cho Oyu este proiectată la asfințit peste toți ceilalți munți. Și eu sunt exact în vârful ei, peste pământ, peste nori. Niciuna dintre așteptările mele sau proiecțiile pe care mintea mi le fabrică fără încetare nu a putut să egaleze momentul atingerii vârfului. Absolut nimic nu a reușit să mă pregătească pentru acest moment. Am crezut că trebuie să o seduc. În schimb, Zeița

Turcoaz m-a sedus pe mine.

Vântul îmi biciuiește fața, este foarte dificil și dureros să fac pozele de vârf. Pentru asta trebuie să-mi scot voluminoasele mănuși de puf. Mai târziu, îmi dau seama că scurta expunere mi-a determinat degerături minore la ambele mâini. Am stat în total pe vârf cam 10 minute. Acum trebuie să mă întorc cât mai repede, este deja o oră foarte înaintată pentru a sta pe vârful unui optmiar.

Cu toate astea, mă încercă puternic un sentiment de liniște, care mă face să nu mă îngrijorez. Am un adânc sentiment de pioșenie atunci când urc munți mari; ei mă fac să devin mai umil, ei sunt „mersul meu la biserică“. Mi-a luat aproape 5 ore nesfârșite pentru a ajunge înapoi în siguranța pe care mi-o oferea Tabăra II.

Beat după oxigen, era cât pe ce să nu-mi mai găsesc echipamentul ancorat la urcare: era aproape lună plină și orice scobitură mai mică în zăpadă forma o umbră neagră, pe care eu o credeam a fi rucsacul meu. La oboseală acumulată, fără ham și optul de rapel ar fi fost destul de riscant să fac rapel peste banda de roci. Iar numai gândul la așa ceva devine înfricoșător. Frica, atunci când este ținută sub control, este un sentiment pozitiv, pentru că mă ține în viață.

În jurul orei 22, lanterna frontală lumina banda reflectorizantă a cortului meu din Tabăra II. În aceeași zi, cealaltă echipă românească venită să urce pe Cho Oyu a atins vârful: Cristian Tecu și Cătălin Neacșu. Zolt Torok, al treilea membru al expediției, a fost forțat să se retragă undeva în jurul cotei 8000.

Am fost surprins să văd că 95% dintre alpiniști urcă Cho Oyu folosind oxigen suplimentar și șerpăși. Din punctul meu de vedere, nu este o atitudine etică față de munte, plus că provocarea nu mai este la fel de mare. Să urci munții din exterior înseamnă de fapt să urci munții din interiorul tău, care sunt cu mult mai înalți și mai greu de urcat. Tot ce poți să speri e că fiecare ascensiune te ajută să „cuceresti“ un vârf în interiorul tău. Să crezi că ai cucerit Cho Oyu ar fi o mare, mare vanitate... □

Alpinist român pe Cho Oyu Spune-ți părerea despre acest articol la www.national-geographic.ro

Oamenii de la baza muntelui

Tibetanii își practică plini de umilință religia pe vârfurile sacre. Ei au ajuns însă să fie mai puțini – în propria țară – decât actuala populație chineză han stabilită aici.

C a urmare a invaziei chineze din anii '50, aproape 2.500 de tibetani fug anual din țara lor, căutând refugiu în India. Dalai Lama, aflat în exil tot în India, e considerat de autoritățile chineze „un element periculos“. Aproape o treime dintre transfugi sunt copii sub 18 ani care pleacă împreună cu părinții, în căutare de educație în limba tibetană – inexistentă sub regimul chinez. Un sfert dintre cei care reușesc să scape sunt călugări sau călugărițe, care fug din cauza reprimării practicilor și credințelor budiste de către chinezi. Un astfel de grup a fost surprins sub ochii noștri, de către poliția chineză, încercând să treacă Pasul Nangpa La, prin Nepal, în drum spre India. Câțiva dintre ei au căzut secerăți de gloanțe trase fără avertisment, în văzul câtorva zeci de alpiniști aflați în Tabăra de Bază Avansată a lui Cho Oyu.

Căratul echipamentului și al proviziilor, de-a lungul Ghețarului Gyabrag, din Tabăra de Bază Chineză până în Tabăra de Bază Avansată, la 5.700 de metri, durează două zile și se face cu iacii localnicilor. Poverile nu pot depăși 60 de kilograme pe fiecare animal și trebuie așezate cu mare grijă, deoarece iacii le răstoarnă adesea.

În micul sat Gangka, pe o vale ce face posibilă traversarea Munților Himalaya, femeile trag din greu la reconstrucția Templului Nyalam Pelgye Ling, în timp ce bărbații sunt cu mistria. Templul se află deasupra grotei misticului poet tibetan din sec. al XI-lea, Milarepa. Legenda spune că acesta a atins starea de iluminare într-o singură viață și a săvârșit numeroase isprăvi, printre care și ridicarea tavanului grotei sale. „Am încercat să nu-l intimidiez pe acest ciobănaș tibetan și să-i fac portretul. Când am privit atent prin obiectiv, am observat ceva ce-mi scăpase inițial: copilul purta la piept o insignă reprezentându-l pe Dalai Lama” – spune Alex Găvan. Dacă acest amănunt ar fi fost văzut de autoritățile chineze, ar fi fost de ajuns să-i trimită părinții în închisoare. Gestul acestui copil simbolizează speranța și credința unei întregi națiuni. □

Gerul și vântul puternic au făcut ca din cele câteva fotografii-autoportret pe care Alex le-a realizat pe vârf doar una singură să fie clară.

ÎN CULISE Cho-Oyu A „tras” cu bătrânul lui Nikon, pe diapozitiv, până în Tabăra II, la 7.200 m. Mai sus, i-ar fi fost mult prea greu să-l care după el. În „zona morții”, la peste 7.500 m, fotografiatul devine secundar. Creierul e focusat total pe supraviețuire, iar corpul resimte fiecare gram cărat în plus. În timpul asaltului final, a lipit acumulatorul aparatului foto cu un plasture direct de mână – să nu înghețe –, până în noaptea în care a plecat spre vârf, din Tabăra II. Micul aparat digital HP a avut doar rolul de a documenta succesul atingerii vârfului. Mulți alpinisti care reușesc să atingă platoul somital nu ajung până în punctul din care se vede Everestul de cealaltă parte, acesta fiind singurul loc considerat vârful adevărat. După 15 ore de ascensiune continuă, amețit de lipsa oxigenului, și-a scos cu inima îndoită aparatul din interiorul pufoaicei, sperând să nu aibă vreo surpriză și să nu mai funcționeze. „Cu mâinile goale (mi-ar fi fost imposibil să fotografiez cu voluminoasele mănuși de puf), am tras câteva cadre și imagini video cu Everestul în lumina apusului” – spune Alex Găvan.

ÎN MISIUNE Pericolele fotografiei În timp ce fotografiau în Nigeria pentru articolul *Blestemul aurului negru*, Ed Kashi și asistentul său, Elias Courson, au fost reținuți de soldați guvernamentali pentru că au fotografiat o instalație petrolieră fără autorizație. Timp de trei zile, cât au stat încuiați într-o cameră de la instalația petrolieră, cei doi au fost interogați de mai multe ori de către Serviciul Securității Statului. „Ne omoară” – i-a șoptit Courson lui Kashi în a patra zi, în timp ce erau în mașină cu trei militari. Apoi, unul dintre ofițeri a primit un telefon și i-a dat ordin șoferului să întoarcă. Oficialii răspuseseră rugămintelor soției lui Kashi, ale revistei NATIONAL GEOGRAPHIC și ale grupărilor pentru drepturile omului din Nigeria; cei doi erau eliberați.

La altitudine, mâinile și aparatul îngheață într-o clipă. Fiecare fotografie înseamnă un efort în plus.

În anul 2004 a venit în redacție un tânăr pentru a ne vorbi despre proiectul său de a urca vârful Khan-Tengri, din Munții Tian-Shan. La 22 de ani, avea un palmares carpatic bogat. În afară de un parteneriat media și urarea noastră de a se întoarce teafăr, nu i-am oferit mare lucru. După două luni, Alex s-a întors sănătos, dar nu neapărat victorios. Împrejurările i-au fost potrivnice și a ratat vârful. Ne-am gândit cum ar putea ieși un articol despre ceea ce, tehnic vorbind, era un eșec. „Învinge munții din tine” – deviza lui Alex, putea fi o salvare. Pentru că alpinistul s-a întors maturizat și convins că a făcut tot ce era omenește posibil pentru a reuși, și asta contează. Alpinismul nu e un meci cu muntele, „adversarul” nu poate fi niciodată învins, pot fi învinse slăbiciunile, erorile, ezitățile proprii. Între timp, a continuat seria succeselor alpiștilor români în Himalaya. Horia Coliobășanu, Cristian Țecu, Ticu Lăcătușu... Subiectul Khan-Tengri a devenit caduc. În 2006, Alex și-a luat revanșa, urcând Cho Oyu (8.200 m), în ciuda premiselor meteo nefavorabile și a abandonului fortuit al coechipierului său. A urcat singur, fără oxigen, și a avut puterea de a face fotografii foarte bune. Nu a mai fost nevoie să recurgem la subtilitățile filosofiei confruntării cu limitele proprii în performanța alpină. Dacă Zeița te-a lăsat să-i săruți creștetul, înseamnă că ai mai urcat un munte din tine.

Așteptăm și alte contribuții ale colaboratorilor care au trecut nu numai granițe geografice, dar și frontierele NATIONAL GEOGRAPHIC!

Cristian Lasu

CLIMBING MOUNTAINS
OUTSIDE
is CLIMBING MOUNTAINS
INSIDE

PARTENER PRINCIPAL

PARTENERI:

SPONSOR:

SUPORTER:

PARTENER IT:

PARTENERI MEDIA:

